

“Sen bir beyefendisin!” diyorlardı. “Bu işi baltayla yapmamalıydın; bu hiç de bir beyefendiye yakışan bir şey değil.”

Fyodor Dostoyevski’nin *Suç ve Ceza* adlı eserinden

Aralık, 1866

Aşağıda anlatılan olaylar, dedektif Porfiri Petroviç'in çok önemli bir rol oynadığı, öğrenci Raskolnikov'un o meşhur cinayet davasından yaklaşık bir buçuk yıl sonra gerçekleşmiştir.

Petrovski Parkı'nda

Karanlık çözülmeye başladığında çoktan sabah olmuştu.

Zoya Nikolayevna Petrova, düşünmeden varılan bir kararlılıkla Petrovski Parkı'na doğru ilerledi; kat kat giysiler içinde, bir karafatma kadar şişman ve karanlık görünüyordu. Yazın bebek arabalarıyla dolu olan yollar, şimdi kardan görünmez olmuştu. Ama Zoya Nikolayevna zaten bu yolları hiç kullanmazdı. Kendi yolunu açtı. Sandal gezintileri yapılan donmuş gölden uzaklaşıp kuzeye doğru yöneldi. Adımları yavaş ve düzensizdi. Bodur bedeninin her kıvıldanışında, kalça eklemlerine yeni bir romantizma ağrısı daha saplanıyordu. Ne zaman eğilip yakacak odun sepetine bir dal daha eklese, doğrulmak için epey çaba harcıyor ve acı çekiyordu. Fakat evde titreyerek bekleyen küçük çocuğu ve Lilya'nın geçmişte yapmak zorunda kaldığı fedakârlıkları düşününce, tekrar tekrar eğilip doğrulmaya ve adım atmaya devam edebiliyordu.

Bir kadının yapmaya mecbur olduğu şeyler. Bu işler hiçbir zaman kolay olmadıysa da, bazıları onu zamanında kolay yolu seçmekle suçlayabilirdi. Ama onların bu işlerin onun ruhuna verdiği hasardan ya da yıllardır döktüğü gözyaşlarından haberi var mıydı sanki? İlk kez, bir yabancıнын onu esir alanı bakışlarını üzerinde hissettiğinde akıtmıştı onları. Yabancıların gözlerinin üzerinde gezinmesini ellerinin gezinmesinden daha katlanılması

zor bulmuştu her zaman. Son kezse yaşlanmaktan buruş buruş olan yüzünü ve feci bir şekilde şişmanlamış ve çirkinleşmiş bedenini aynada gördüğünde akmıştı gözyaşları; kendini iliklerine dek yıpranmış hissetmişti. Evet, medet umabileceği o kapı da kapandığında akmıştı gözyaşları. Neden akmasını ki? O hayat, o yaşam şekli, bildiği tek şeydi ve bu aşinalıkta biraz huzur vardı.

Ve şimdi yine yaşırmıştı gözleri. Ama bu, sadece şiddetli soğuk yüzünden oluşan nemdi. Ne kaybolan yaşamına üzüldüğü geçmişini özlüyor ne de yaptığı sayısız düşük için keder duymuyordu. Burnu aktı ama hiç müdahale etmedi. Yalnızlığın getirdiği küçük özgürlüklerden biriydi bu.

Ancak yalnız değildi. Kafasında evdeki küçük ile ona anne diyen ve karşılığında da Zoya'nın kendisine kızım demesine izin veren Lilya varken yalnız değildi.

Sıkıntılarından kurtulmasının yolunun daha çok sıkıntı edinmek olacağı kimin aklına gelirdi ki?

Zoya, üzerinde yürüdüğü yolun eğim kazandığını hissetti. Bakışlarını önüne sabitlemiş, yakacak çalı çırpı arıyordu. Küçük evde uyurken bırakmıştı ve hemen geri dönmek istiyordu. Çocuğun yalnız uyanması fikrine dayanamıyordu bile. Ah, ama küçük Vera bu soğukta saatlerce uyuyabilirdi. Zoya bazen onun hiç uyanmayacağını düşünürdü.

Endişelenme, dedi kendi kendine. Taşıyabileceği bütün dalları toplamalıydı. Kullanmadıklarını götürüp satabilirdi. Sırtına bağlanmış bir çalı çırpı yığını ve dolu bir sepet olmadan eve dönmek suç sayılırdı. Acele etmemesi hepsi için daha iyiydi.

Fakat Lilya dün gece eve gelmemişti ve bunu düşününce endişeleniyordu. Kızcağız, yoğun bir gece geçirmiş olmalıydı. Hepsı buydu. Durum böyleyse memnun olması gerekirdi. Demek ki bugün yemekte iyi bir şeyler olacaktı. Lilya, gönlü zengin

ve insanı duygulandıracak kadar iyilikbilir bir insandı. Açlıktan ölmek için yapması gerekenleri ona öğretmenin Zoya olduğunu hiç unutmamıştı.

Zoya, ince bir dalı almak için yere uzandı. Yakacak arayan gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu. Fazla yüklenmiş gövdesinin yere doğru çekildiğini hissediyor ve sıkılmış yumruğunu ağrıyan omurgasına bastırarak yerçekiminin zorbalığına direnmeye çalışıyordu. Ağrının şiddetli ve neredeyse keyif veren bir şekilde artıp azalmalarıyla kendinden geçerek doğruldu.

Derken onu gördü; karşısında başını eğmiş ve omuzları öne doğru düşmüş bir adam duruyordu. Sanki orada Zoya'yı beklemişti. Kocaman bir adamdı, uzun ve yapılıydı ve iri cüssesiyle uyum içinde olan dolgun bir sakalı vardı. Eski bir asker paltosu giymişti. Koyun postundan yapılmış kasketi kulaklarını örtüyordu. Votka içen biri gibi şiş bir yüzü, hin hin bakan ufak gözleri vardı. Katranlı botlar içine sokulmuş ayak parmakları, beyaz zeminden ancak birkaç santim yukarıda duruyor, adam bu haliyle ayakuçlarında dönerken donmuş bir komedi dansçısını andırıyordu.

Adamı taşıyan huş ağacının dalı yay gibi eğilmişti. Ansızın esen rüzgâr, ağacı titretti. Uçuşan kar taneleri manyetize olmuş gibi dans ediyordu. Ağaçta asılı adam, fırl fırl döndü.

Zoya, adamın ayakucunda yarıya kadar kara gömülmüş kahverengi bir şey gördü.

★

İki parmağıyla haç çıkarıp duraksadı. Rüzgârda sürüklenen kar taneleri irileşip yüzüne doğru hücum etti. Ağaçta asılı duran

adam onu korkutmuştu. Ama içgüdüleri, ona çalı çırpıdan daha değerli bir şeyler bulabileceğini vadediyordu.

Gözlerini indirdi ve ayaklarını sürüyerek yavaş yavaş adama doğru ilerlemeye başladı.

Ayağı karda gömülü bir şeye çarptı. Bu sert ve geçit vermez bir şeydi. Zoya, acıyı göze alarak eğildi ve tek bir kol hareketiyle yerdeki şeyin üzerindeki karı temizledi. Büyük, deri bir bavuldu.

Bavul, kaldıramayacağı kadar ağırdı. Zoya, bavulu sürükleyerek ağaçtaki cesetten uzaklaştırdı ve yerde geniş bir iz bıraktı.

Parmaklarıyla bavulun mandallarını yokladı, mandallar sertti ama kilitli değildi. Bavulun kapağı, içindeki şeyden çekinir gibi hafifçe yukarı doğru açıldı. Zoya kapağı kaldırıp açtı.

İçinde, rahimdeki doğmayı bekleyen bir cenin gibi kıvrılmış bir adam vardı. Yağan kar, adamı karşılamakta gecikmemiş, iri taneler çıkıntı yapan omzunun üzerini bir cenin zarının zarafetiyle örtmeye başlamıştı.

Zoya, adamın kafasının yarılmış olduğunu gördü. Saçları ikiye ayrılmış ve parlak, karanlık bir gizemin iki yanına doğru düşmüştü. Zoya, birdenbire kafanın tuhaf bir biçimde büyük olduğunu fark etti.

Adam yana dönüktü. Sol gözü, azarlar gibi Zoya'ya bakıyordu. Zoya, bir kez daha haç çıkardı.

Üzerine dikilmiş gözden sakınarak adamı baştan aşağıya süzdü.

“Çok da ufak tefekmiş!” dedi sonunda. Ufacık kollar, ufacık bacaklar... İhtiyacı olan bütün o şeyleri –kalp, akciğer, böbrek, karaciğer– o ufacık bedene nasıl sığdırmıştı ki? Fakat o bir çocuk değildi, bir adamdı. Koyu renkli sakalı, sivri bir şekilde kesilip çenesinde toplanmıştı.

Üzerinde yıpranıp lime lime olmuş bir takım elbise vardı; takımın kol ve bacakları sade bir şekilde kesilip kıvrılmıştı.

Zoya, hiç düşünmeden adamın ceplerini karıştırmaya başladı. Elleri işe koyulduğunda, gözlerini başka tarafa çevirdi. Bir kadının yapmaya mecbur olduğu şeyler...

Parmakları sert bir şeyi kavradı. Hâlâ karton kutusunda duran bir deste iskambil kâğıdı bulmuştu. Başparmağıyla üstteki kâğıtlardan birkaçını çıkardı. Bu da o pornografik destelerden biriydi. Destede kız yerine çıplak hatunlar, papaz yerine boy-nuzlu satirler, vale yerine hermafroditler vardı. Rüzgâr, iskambil kâğıtlarının arasına saklanmış küçük bir kâğıt parçasını kapıp havalandırdı. Zoya onun uçmasına göz yumdu. İskambil kâğıtları, eski ve çok kullanılmıştı. Ama Zoya onları enayinin birine okutacağından emindi. Desteyi kaşla göz arasında iç etti.

Adamın ne kadar cebi varsa hepsini parmak uçlarıyla didik didik etti, ama bir sonuç alamadı. Artık korkusunu unutmuş, korkudan daha güçlü bir şeyin hükmü altına girmişti.

Aceleyle diğer adama koştu. Yağan kara karşı yarışıyordu. Ve birilerinin kendisini görmesinden korkuyordu. Fakat acelesinin bir sebebi daha vardı: Aman bilmez bir açgözlülük.

Donmuş paltoyu çekerek açtı ve dehşet içinde tiz bir çığlık kopardı. Adamın pantolon kemerine, kısa saplı bir balta sokuşturulmuştu. Baltanın ağzı, ona pis pis sırtıyor gibiydi. Sanki bir dil, baltanın üzerindeki kan lekesini yalıyordu.

Zoya, başını kaldırıp ağaçta asılı adamın yüzüne baktı. Ne vahşi bir adam, diye düşündü. Zorbanın teki, bavuldaki küçücük adamı katletmiş. Kendi canına kıyması boşuna değil. Yaptığından utanmış besbelli.

Zoya, ölünün giysilerini aramaya devam etti. Giysilerini çıkardığı bütün o adamları düşündü. Hep onu soymuşlardı fakat şimdi işler tersine dönmüştü. Zoya kıkırdadı. Bu kez son gülen kendisi olmuştu. Bir elini adamın pantolonunun cebine daldırdı. Eline metalik bir şey geldi. Bu küçük, düzensiz şekilli şey bir anahtardı. Anahtarın kendi başına bir değeri yoktu. Ama kim bilir ne hazinelerin kapısını açıyordu? Anahtar da Zoya'nın elbisesinin gizli dehlizlerindeki desteye katıldı.

Zoya'nın eli, şimdi de adamın paltosunun göğüs cebine inmiş ve içindekileri yoklamaya başlamıştı. İki şey var, diye hükmetti Zoya. Hemen hemen aynı büyüklükteki nesnelerin biri yumuşak ve kâğıt gibi, diğeryse sertti. Nesnelerden ilkini çıkardı. Bu şey şişkin bir zarftı. Solgun leylak rengindeydi, üzerinde ne bir adres ne de mühür vardı.

Zarfın içinde bir deste banknot vardı.

Zoya, dört bir yana hızlı bakışlar atıyordu; artık birilerinin onu rahatsız edeceğinden emindi. Parayı çıkardığında bembeyaz manzara gökkuşağı renklerine boyandı, Zoya banknotları saymaya koyuldu.

Elleri titriyordu, ama sebep soğuk hava değildi. Leylak renkli zarf yere düştü. Zoya başını kaldırıp yağın kara baktı. Altı bin ruble! Gözyaşlarına boğuldu. Bu yaşlar gerçektir; hepsi duyguyla akıyor ve yanaklarında eriyen kara karışıyordu. Zoya, parayı katladığı gibi üzerini kat kat örten giysilerinin arasına sokuşturdu. Ardından güle oynaya yola düştü.

2

“Her Şey Usulüne Uygun”

Porfiri Petroviç, bir anlık yoğun bir beklenti içinde sigarasını dudaklarına götürdü. Bu beklenti hazdan ziyade kafa açıklığı içindi. Porfiri, her zaman makul –hatta profesyonel– nedenler uğruna sigara içtiğini iddia ederdi.

Parlak renklere boyanmış mineli sigara kutusunu hafifçe kapattı ve yine ceketinin iç cebine koydu.

Önündeki masada bir dergi açık duruyordu. Porfiri sayfaları düzledi; sanki okumaya başlamadan önce kelimeleri okşamak istemişti. Okuduğu, “Niçin böyle yapıyorlar?” başlıklı bir makaleydi. Giriş cümlesinde okuyuculara, “Unvan sahibi, eğitilmiş ve yetenekli insanları suça iten nedenler üzerine bir tartışma” vadeliyordu. Yazarın adı, “R” olarak geçiyordu.

Porfiri bir kibrit yaktı ve aleve erişmek için öne doğru eğildi. Dumani içine çektiğinde kan akışı hızlandı ve yaşadığı zihinsel ve algısal sürecin tüm dikkat ve kontrolünü ele geçirdiğini hissetti.

Makaledeki zarif söz dizimi, ona sırlarını açtı. Porfiri bunu fikirlerin kaçınılmaz ve amansız dansı olarak algıladı. Kafası karışık falan değildi, ama sırf zevk için kaşlarını çatı. Bilinci son derece açıktı.

Hayalinde biri canlanmaya başladı.

Salitov.

Sigara dumanının zihin açıcı gücünü kaybettiğini hissetti. Artık bütün benliğiyle gazetenin sayfalarına odaklanmış değildi. Sayfaların üzerinde durduğu yazı masasının yeşil deri yüzeyinin de farkına varmıştı. Şimdi de hepsi aynı ton sarımsı kahverengi ahşaptan yapılma devlet malı mobilyalar, suni deri kaplı kanepe, sandalyeler, yazı masası ve kitaplıkla birlikte odanın geri kalanı da gözüne görünmeye başlamıştı. Ama her şeyden çok kapıların belirgin varlığını hissediyordu.

Salitov yine bağıırıyordu.

Porfiri Petroviç'in "bürosundan" dışarı açılan iki kapı vardı. Zaten Cezai Nedenleri Araştırma Birimi'ndeki bu odayı bilmeyen yok gibiydi. Kapılardan biri, Porfiri'nin kullandığı diğer her şey gibi hükümet tarafından temin edilen bir özel odaya, diğeri Stolyarni Sokağı'ndaki Saman Pazarı Bölgesi Polis Bürosu'na açılıyordu.

Kapılar, Porfiri'nin düştüğü ikilemi simgeliyor gibiydi. Porfiri ya gazetesini ve sigarasını alıp gizli sığınağına geri dönecek ya da (dedektiflik görevi için büroda bulunmak zorunda olduğu saatlerin çoktan dışında olsa da) karakolun bekleme salonundaki kargaşaya adım atıp meslektaş İlya Petroviç Salitov'la yüzleşecekti.

Porfiri, sigarasını kristal bir kül tablasına bastırıp söndürdü.

✱

"Sevgili İlya Petroviç..."

"Her şey kontrol altında, Porfiri Petroviç. Senin müdahalene gerek yok." Salitov bağıırırken kollarını savuruyor, sanki Porfiri'yi bir sinekmiş gibi kovalamaya çalışıyordu. Yüzü kızarmış, şakaklarındaki damarlar belirginleşmişti. Sürekli hareket ediyor,

fakat bir amaç gütmüyordu. Terlemeye başlamıştı ve yakasını çektiştiriyordu.

"Tabii, tabii... Fakat bildiğin gibi, amacım müdahale etmek değil, sadece yardımda bulunmak."

"Sana müteşekkirim. Ancak..." Salitov, orduda teğmen olarak görev yapmış, belki de bağıra çağıra konuşmayı orada öğrenmişti. Fakat Portify onun, adamlarının saygısını kazandığına pek inanmıyordu. Salitov'un küçük bir ağzı vardı. Saman sarısı renkli fırça bıyıkları, bu küçüklüğü telafi etmeye yetmiyordu.

"Geçen sefer bizi çok korkuttun, İlya Petroviç! Şubedeki arkadaşların olarak bizler, sağlığın için çok endişelendik. Hayatımda hiç bu kadar mor bir beniz görmemiştim. Bir de üstüne bayıldın."

"O zaman yazdı. Korkunç sıcak bir gündü ve kanaldan gelen koku iflahımı kesiyordu."

"Ama doktor, duyduğun öfkenin kriz geçirmende büyük payı olduğunu söylüyor."

"Kriz falan geçirmedi ben!"

"Hem, Nikodim Fomiç kendi iyiliğin için fazla hiddetlenmekten kaçınman gerektiğini sana söylemedi mi? Düşünsene bir, ya seni bağıırırken yakalarsa ne olacak?"

"Nikodim Fomiç'ten korkmuyorum."

"Sana herhangi birinden korktuğunu söylemedim zaten, İlya Petroviç. Pek muhterem polis şefimizden bile korkmazsın sen. Ama ya rütbeni elinden alırsa..."

"Bunu bana yapamaz!"

"Buna tayin denirdi, hiç kuşkusuz. Daha stressiz bir görev atanma. Sağlığın için... Bu işlerin nasıl yürüdüğünü bilirim. İnan bana İlya Petroviç, ben senin tarafındayım. Elimden geleni yapacağım. Ama bu aralar, onun dikkatini üzerine çekmekten

kaçınsan iyi edersin. Bu meseleyi, nasıl desem...” dedi Porfiri, ardından gülümseyerek fısıldadı: “*Bağırıp çağırmadan hal-letsen olmaz mı?*”

Salitov, geri çekilerek gönülsüzce onayladı.

“Evet, buradaki durum nedir?” Porfiri’nin ses tonundaki neşe, sorguyu biraz olsun yumuşatmıştı.

“Bu küçük şıfırtı, daha doğrusu fahişe...” Salitov yorgun görünümüne, ufak tefek bir kıızı işaret ediyordu. Kızın elleri, yüzünde gösterişli bir favori ve öfkeli bir ifade olan siyah üniformalı *politseyski*’ninkine kelepçelenmişti. Yaşını tam olarak tahmin etmek zordu, ama genç olduğu anlaşılıyordu. Yüzünde sokak kadınlarına özgü ağır bir makyaj vardı. Fakat her nedense bu durum, ona daha saf bir hava vermişti. Sanki biri ona ağır kozmetiğin ekonomik faydalarından söz etmiş, o da iyi niyetle kendisine söyleneni uygulamıştı. Ayrıca üzerine, kuşaktan kuşağa devredilerek ona kadar geldiği anlaşılan uygun kostümü de geçirmişti. Yıpranmaktan neredeyse lime lime olmuş kırmızı ipek elbisesi, karakolun göz kamaştırıcı ışığında, ahlaksızlıktan ziyade yoksulluk alameti gibi görünüyor; fazla büyük tarlatanı ve yerde sürünen ıslak, kirli eteği gülünçlüğe davetiye çıkarıyordu. Saçaklanmış şapkası ve yırtık pırtık güneş şemsiyesinin de ondan aşağı kalır yanı yoktu. Bütün bunlarla acıklı bir tezat oluşturan ve bırakmayı hedeflediği etki her neyse onu boşa çıkaran şey, omuzlarına doladığı basit, yün örgüsü şaldı. Kız ince yapılydı. Salitov ve *politseyski* ona tepeden bakıyordu, ama Porfiri’nin boyu ona daha yakındı. Çıkık elmacık kemikli, daha uzun boylu ve solgun bir tip olan evrak memuru da oradaydı; kayıt masasının arkasındaki taburede oturuyordu. Belli ki kız çok yorgundu. Uyanık kalma çabasıyla mavi gözlerini kocaman açmıştı. Fakat omuzları habire düşüyordu. Bir iki kez masanın üzerine abanmış

ve memur devasa kayıt defterini masaya vurmaya zorunda kalmıştı. Ardından hemen doğrulmuş, ne bir kötü niyet ne de yumuşak başlılık belirtisi göstermişti. Onu ihtiyaçları yönlendiriyordu, hepsi bu. Zayıf bedeni arada bir titreme nöbetine tutuluyor ve her bir nöbet bir öncekinden daha uzun sürüyordu.

Porfiri sigarasını bitirdiğinde onu baştan aşağıya süzdü. “Vesikası var mıymış?” diye sordu Salitov’a.

“Var.”

“Geçerli mi peki?”

“Mesele o değil.”

“Geçerli ama, değil mi?”

“Evet.” Salitov neredeyse tükürür gibi konuşuyordu. Yüzü, duygularının birbiriyle mücadele ettiği bir savaş alanına dönüşmüştü. Bir tarafta kin ve öfke diğer tarafta aptal gibi görünmeme isteği vardı. Porfiri Petroviç’e işi düştüğünde hep böyle olurdu. “Bir beyefendiden yüz ruble çalmakla suçlanıyor. Kızı tutuklayan polis memuru, üzerinde o tutarda bir banknot bulmuş.”

“Anlıyorum. İddia edilen suç nerede işlenmiş peki?”

“İddia değil! Gerçek, Porfiri Petroviç!”

“Tamam, nerede olmuş?”

“Sadovaya Caddesi’nde.”

“Anlıyorum. Peki, ne zaman?”

“Sabahın erken saatlerinde...”

“Kesin zamanı biliyor muyuz?”

“Sabaha karşı dört gibi, efendim,” dedi üniformalı memur.

“Anlıyorum. Peki vakanın ele alınması neden bu kadar uzun sürdü?”

“Şikâyetçi olan beyefendi kayboldu,” dedi evrak memuru; sesindeki neşeli ve iğneleyici tını, bu konudaki sorumluluğun kendisine ait olmamasından kaynaklanıyordu.

“Ne talihsiz bir durum... Bulunmuş mu peki?”

Salitov, nefret dolu gözlerle memura bakarak, “Hâlâ arıyoruz,” diye atıldı.

“Adamın adını biliyor muyuz?”

“O...” Salitov başını hafifçe sallayarak fahişeyi işaret etti, “Konstantin Kirilloviç olduğunu söylüyor.”

Porfiri dikkatini kıza çevirdi. “Demek bu adamı tanıyorsunuz?”

“Daha önce bir kez karşılaşmıştık, efendim.” Kızın sesi, çocuk sesi gibiydi. Bu, aynı zamanda nazık ve terbiyeli bir çocuk sesiydi.

“Hangi şartlarda?”

Kızın yüzü kızardı ve gözlerini Porfiri’nin ayaklarına dikti. Ardından kaçıışı yine titreme nöbetine girmekte buldu.

“Müşterilerinizden biri miydi?”

Kızın titremesi biraz duruldu. Porfiri’nin gözlerine baktı. “Hayır. Değildi.”

“Kadın satıcısıydı o zaman?”

Kız başını hayır anlamında salladı, ama daha fazla konuşmadı.

“Bu Konstantin Kirilloviç denen adamın nerede yaşadığını biliyor musunuz?”

“Hayır, efendim.”

“Peki, üzerinizden çıkan yüz rubleyi nereden buldunuz?”

“Onları bana kendisi verdi.”

“Size yüz ruble verdi demek. Peki neden?”

“Ben almak istemedim, efendim. Zorla verdi.”

“Size zorla yüz ruble verdi, sonra da polis çağırıp sizi parayı çalmakla suçladı, öyle mi? Doğrusu buna inanmak güç, öyle değil mi, küçük hanım?”

“Bir açıklamam yok, efendim.”

“Size parayı verdiğinizde onunla gitmenizi mi istedi?”

“Evet, efendim.”

“Gittiniz mi peki?”

“Hayır, efendim.”

“Demek gitmeyi reddettiniz?”

“Sanırım.”

“Ama yine de size verdiği parayı geri vermediniz. Adam bu yüzden polis çağırmış olmasın?”

“Parayı geri vermeye çalıştım. Ama almadı.”

“Hizmetiniz karşılığında genelde yüz ruble mi talep edersiniz?”

Kız, hıçkırık ile kahkaha arası bir ses çıkardı. Sesinde öfke ve ıstırap olduğu kadar kabullenme de vardı.

“Bağışlayın ama gerçeklerle yüzleşmemiz lazım. Siz bir fahişesiniz. Bunu inkâr etmeyeceksiniz herhalde?”

“Yasal çalışıyorum. Vesikam var.”

Ardından fahişelik yapmasına olanak tanıyan sarı izin belgesini gösterdi. Porfiri belgenin üzerindeki adı okudu: Lilya İvanovna Semenova. Kız, Sadovaya Caddesi’ndeki Keller’in Yeri adlı genelevde kayıtlı çalışan olarak görünüyordu.

“Elbette. Bu belge olduğu sürece endişe edecek bir şey yok. Bir adam size yüz ruble veriyor ve siz parayı geri çevirip onunla gitmeyi reddediyorsunuz. Adam çok mu çirkindi?”

“O yüzden değil. Konunun bununla hiç alakası yoktu.”

“Öyleyse niçin onunla gitmediniz? Niçin parasını istemediniz?

“Çok fazlaydı.”

“Bu konuda vicdan muhasebesi yaptığınıza göre, tuhaf bir fahişe olmalısınız.”

“Karşılığında çok şey bekler diye korktum.”

“Ha! Bazı sınırlarınız var yani, öyle mi?”

“Düşündüğünüz gibi değil.”

“Nasıl peki, söyler misiniz lütfen?”

“Beni kendisi için istemedi.”

“Anlıyorum. Yani iş için bir aracıydı sadece. Peki, kimin için aracılık yapıyordunuz?”

“Söylemedi.” Kız kararsızca sağına soluna baktı. Porfiri, genelde kadınların yaptığı gibi başını yana yatırıp onu inceledi.

“Yine de mantıklı gelmiyor. Niçin onunla gitmeyesiniz ki? Ve niçin onu reddetmenize karşın parayı geri vermenizi istemesin? Niçin polis çağırıp sizi hırsızlıkla suçlasın ve sonrasında kaçıp gitsin?”

“Bilmiyorum, efendim.”

“Paraya ne oldu şimdi?”

“Delil olarak tutuyoruz,” diye cevapladı Salitov.

“Neyin delili? Ortada şikâyet yok ki. Onu suçlayamayız. Tutuklayamayız da. Vesikasıyla ilgili her şey usulüne uygun. Bu yüzden ben, kızı serbest bırakmamızdan yanayım. Ayrıca, yüz rubleyi de kendisine iade etmemiz gerektiğini düşünüyorum.”

“Nasıl olur, o para çalıntı!”

“Burada olmayan bir adamın iddiasına göre öyle. Fakat kız parayı kendisine adamın verdiğini söylüyor ve bu hikâyeyi yalanlayan hiç kimse yok. Para belki bir hediye, belki de henüz

verilmemiş bir hizmet karşılığında yapılan ön ödemeydi. Parayı adama geri veremeyiz çünkü kendisi burada değil, üstelik adresini de bilmiyoruz. Bu zavallı kızın kazancına el koymamızı makul kılacak hiçbir şey yok elimizde.”

“Ama anlattıklarınızı doğru olarak kabul etmeniz bile, parayı hak edecek bir şey yapmadığı ortada,” diye belirtti Salitov.

“Doğru. Fakat bize böyle bir yargıya varma hakkını kim veriyor ki? Biz burada kanunu uygulamak için bulunuyoruz, ahlaki değerlerimize göre yargılarda bulunmak için değil. Şu Konstantin Kirilloviç denen adamla konuşmayı çok isterdim. Onun soyadını bilmiyordur herhalde, değil mi canım?”

“Hayır, efendim. Adının Konstantin Kirilloviç olduğunu biliyorum sadece.”

“Peki öyleyse. Fakat belki de bizimle konuşmamak için kendine göre sebepleri vardır. Onu elinden kaçırman büyük bir dikkatsizlik olmuş, İlya Petroviç.”

“İyi de kaçıp gideceğini nereden bilebilirdim ki?”

“Ah be iki gözüm, sana takılıyorum işte, anlamadın mı? Elbette seni suçlamıyorum. Suçlu olmayan birini içeri atacak değildin zaten.” Porfiri ardından evrak memuruna döndü. “Aleksander Grigoreviç, rica etsem bu genç hanıma ait olan parayı getirir misiniz?”

Aleksander Grigoreviç, bariz bir kuşkuyla Porfiri'ye baktı, fakat ardından taburesinden sessizce doğruldu ve aylak aylak büyük masanın arkasındaki odaya yollandı.

Biraz sonra, elinde parlak renkli bir yüz rublelik banknotla geri döndü. Lilya İvanovna Semenova itiraz etti: “Hayır, istemiyorum. Onun parasını almam ben. Sizde kalsın.” Sözlerinde tiksinti olduğu kadar korku da vardı.

“Para bizim değil,” diye açıkladı Porfiri.

“Ama ben istemiyorum. Hiç istemedim zaten.”

“Peki, öyleyse, Lilya İvanovna. Sizi parayı almaya mecbur edemeyiz. Memur Bey, tutukluyu serbest bırakabilirsiniz.”

Politseyski kelepçeleri çözdü. Lilya İvanovna’nın yüzü hayretle aydınlandı. Ardından çözemediği bir bilmeceye bakar gibi kaşlarını çatarak Porfiri’ye baktı, sonra da arkasını dönüp bürodaki kalabalığın arasına daldı. Havada bir parfüm kokusu asılı kalmıştı.

Aleksander Grigoreviç, banknotu tiksindir gibi parmak uçlarıyla tutarak, “Bunu ne yapmamı istiyorsunuz?” diye sordu.

Porfiri ona bakmadan, “Öksüzlere verirsiniz,” diye cevap verdi.

3

Dedektifin Kirpikleri

Lilya dondurucu ve sisli havaya çıktığında tekrar titredi. Dinmek bilmeden yağın buzdan kıymıklar giysilerine ve tenine batıyordu. Ayakları soğuktan ıslanmış ve uyuşmuştu. Bir an için nerede olduğuna ve oraya nasıl geldiğine dair en ufak bir fikir bile yürütemedi. Tek hatırladığı, *Fraulein Keller*’in bodrum katından çıkışıydı. Ondan sonraki her şey sanki bir rüyada olmuştu.

Galoşlarını¹ almak için geri dönmesi gerekiyordu.

Nereye gittiğini bilmeden yürümeye başladı. Şalına rağmen doğrudan içine işleyen rüzgârda salınan fener direklerinin sesini duydu. Ardından oradan geçen yolcu kızaklarının ve yere vuran toynakların boğuk sesini işitti. O atları fark edinceye kadar atlar neredeyse üstüne çıkıyordu. Arabacının yeşil kaftanı, bir karaltı gibi geçti ve –kendisine ya da atlarına– söylediği sözler nemli havada boğulup gitti.

Lilya’yı hayrete düşüren şey, Porfiri Petroviç’in gözleri, daha kesin bir ifadeyle, saydamlık derecesinde sarı olan kirpikleriydi. Lilya bunu fark ettiğinde gözlerini onlardan alamamıştı. Porfiri çok fazla göz kırpyordu ve bu hareketinin altında yatan bir şeyler vardı. Bir beklenti, kadınsı ve aynı zamanda zararsız olan bir hinlik vardı. Lilya, Porfiri’nin ne söylediğini anlamakta zorlan-

¹ Islanmasını ya da çamurlanmasını engellemek için ayakkabılar üzerine geçirilen çizme. (yay. n.)